

דבר העורך

קוראות וקוראים יקרים,

בשער הגיליון תמונה של אדם העומד בתוך תא שקוף ומבודד מסביבתו החיצונית. האם המעטפת נועדה להגן עליו, כמו שאולי חלק מאיתנו היה רוצה – שיהיה מה שיגן עלינו ויבודד אותנו מחוליי העולם שמסביב (וכמו הזמר האגדי מייקל ג'קסון ז"ל, שלפי השמועה נהג לישון בתא חמצן)? האמת הפוכה. במקרה של המיצג החושי, שחלק ממנו מוצג בשער, הדבר שהיינו רוצים להימנע ממנו – אוויר מזוהם – נמצא בתוך התא. בכל אחד מחמשת התאים במיצג ישנה מערכת ממוחשבת השולטת על ריכוזי גזים וחלקיקים שונים בתא, באופן שיוצר בו ריכוזי מזהמים (חומר חלקיקי [PM], חנקן דו-חמצני, פחמן חד-חמצני, גופרית דו-חמצנית) הזוהים לאלה השוררים באחת מהערים הגדולות בעולם. האומן הצליח להשיג שליטה מלאה על איכות האוויר שהמבקרים נושמים, ומזמין אותם לסיור חושי עולמי. במציאות היינו רוצים שלרשויות המדינה תהיה שליטה מלאה על איכות האוויר שאנו נושמים. גם אם איננו מצפים לשליטה טוטלית, אנו כן מצפים שהן ידאגו ליצירת סביבת חיים בריאה לכול.

במדור 'שולחן הדיונים' (עמ' 48–56) אנו עוסקים בניסיון שאפתני, שנמשך זה עשור, ובו המדינה פועלת לצמצום זיהום האוויר לרמות שהיא מגדירה כראויות, הלא הוא 'חוק אוויר נקי'. הדיון בדבר מידת ההצלחה של יישום החוק רלוונטי לתחומים רבים שהממשלה פועלת בהם להשגת יעדיה בתחום הסביבתי, וטומן בחובו שאלה חשובה: האם כלים כלכליים עדיפים על אמצעי אסדרה ישירים? (התשובה בעמ' 34–41). בעוד שבתחום איכות האוויר נצבר ניסיון מעשי רב, עולות ופזרונות יוזמות חדשות רבות ברחבי הארץ להפקת אנרגיה מאוויר, בדמות הקמת חוות רוח. אומנם אין צורך להסביר את החשיבות של ייצור אנרגיה ממקורות מתחדשים, אך נראה שהדיון הציבורי ביחס למעטפת ההגנה הנדרשת לציבור ממטרדי רעש ומריצוד של טורבינות רוח, עדיין בחיתוליו, ולכן החשיבות בהכרת דרכי ההתמודדות בעולם והרלוונטיות שלהן לארץ (עמ' 14–21).

אני מקווה שאתם כבר רוצים לעבור לעמודים הבאים, לכן רק אציין בקצרה חלק מהנושאים הרבים הנוספים בגיליון, שיש לפרוש עליהם מעין יריעת מגן: השטחים הפתוחים בכלל (עמ' 5–6) ואזור נהר הירדן בפרט (עמ' 57–58); המגוון הביולוגי (עמ' 7–8, 58–60, 62–63), ובפרט היחמור הפרסי (עמ' 3–4), שיחי הצבר ודגת הים (עמ' 10–12); ילדינו בעת שהותם בבתי הספר (עמ' 42–47). את היריעה הסמלית הרחבה ביותר היינו רוצים לפרוש כך שתגן על האטמוספירה מפליטות גזי חממה, אך גם תגן עלינו מקרינת החום. את מקומם של יערות ישראל ביחסי גומלין מורכבים אלה סוקר מאמר בעמ' 22–33.

לסיום, אני מקווה שכקוראים ותיקים של אקולוגיה וסביבה אתם מוצאים בכל פעם מחדש תכנים מעניינים ומרתקים, ובו בזמן מזמין אתכם לא רק לקרוא, או להגיב, אלא גם להיות בין אלה שמביאים את התובנות מהמחקרים ומהניסיון המקצועי שלהם לידיעת ציבור הקוראים המתרחב של כתב העת.

**קריאה נעימה,
שחר בוקמן**

מייקל פינסקי, תאי זיהום [Pollution pods]. המיצג הוא חלק ממחקר הבוחן מנגנונים פסיכולוגיים המעורבים ביצירת אומנות חזותית ובצפייה בה, במטרה לקרב בין מדעי הטבע לאומנות חזותית | צילום: Norwegian NTNU, University of Science and Technology, Flickr, CC BY-SA 2.0